

Макуха І.О.

студент 1 курсу

навчальної групи ЮД-847

юридичного факультету ДДУВС

Науковий керівник: Грибан В.Г.

доктор біологічних наук,

професор кафедри фізичного виховання ДДУВС

НАСЛІДКИ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ: НАСЕЛЕННЯ, ІНФРАСТРУКТУРА, ЕКОЛОГІЯ

Внаслідок чорнобильського вибуху в Україні було радіаційно забруднено більше ніж 2300 населених пунктів, розташованих на території 12 областей. Чорнобильська катастрофа порушила нормальну життєдіяльність і виробництво в багатьох регіонах України, Білорусі і Росії, призвела до зниження виробництва електроенергії для потреб економіки. Істотні збитки було завдано сільськогосподарським і промисловим об'єктам, постраждали лісові масиви і водне господарство. Але ніякими фінансовими розрахунками не виміряти людське горе, пов'язане зі смертю чи втратою здоров'я ліквідаторів аварії, із хворобами дітей, зі страхом згубних наслідків катастрофи.

У 1986 р. було евакуйовано майже 116 тис. чоловік, унаслідок чого виникла проблема додаткового будівництва житла для переселенців. У 1986-1987 роках для них було збудовано близько 15 тис. квартир, гуртожитків для більш ніж тисячі чоловік. Замість відселеного міста Прип'ять для персоналу Чорнобильської АЕС побудовано нове місто Славутич.

Згідно з державною статистикою загальна сума прямих збитків унаслідок аварії на Чорнобильській АЕС у 1986-1989 роках становила близько 12,6 млрд. доларів США. Втрати матеріально-майнових комплексів і окремих об'єктів економіки в зоні відчуження на території України 1,4 млрд. доларів. Сумарні прямі втрати матеріальних об'єктів та об'єктів за межами зони відчуження становлять 0,8 млрд. доларів. Аналіз непрямих збитків показав, що втрати від невикористання сільськогосподарських, водних і лісових ресурсів, вартість недоотриманої електроенергії, збитки від мораторію на введення в дію нових потужностей на об'єктах атомної енергетики становили сумарно понад 160 млрд. доларів.

Держави і народи, котрі пережили чорнобильське лихо, зустрілися з безпрецедентним комплексом соціальних, технологічних, інформаційних і правових проблем.

Органами державної влади та населенням багато зроблено, щоб звести до мінімуму наслідки катастрофи на Чорнобильській АЕС. Прямі витрати на пом'якшення наслідків Чорнобильської катастрофи за період 1986-1991 років склали близько 6 млрд. доларів США, а з 1992 по 2005 роки витрати становили

понад 7 млрд. доларів США. Допомога потерпілим областям була зосереджена на заходах з відновлення життєдіяльності уражених радіацією регіонів, проведення дезактивації, соціальної підтримки населення, яке залишилося проживати в забруднених областях, організації медичного обслуговування.

За даними Міжнародної організації «Лікарі проти ядерної війни», у результаті аварії лише серед ліквідаторів померли десятки тисяч осіб, в Європі зафіксовано 10 000 випадків вроджених патологій в новонароджених, 10 000 випадків раку щитоподібної залози і очікується ще 50 тисяч. За даними організації Союз «Чорнобиль», з 600 000 ліквідаторів 10 % померло і 165 000 стало інвалідами.

Рівень радіації в деяких місцях після аварії був близько 5.6 Р/сек, тобто 20 000 Р/год. Смертельною вважається доза, яка дорівнює 500 Рентген за 5 годин. Тобто в деяких місцях незахищені працівники могли отримати смертельну дозу радіації за декілька хвилин.

Екологічні проблеми. В результаті аварії з сільськогосподарського користування виведено близько 5 млн га земель, довкола АЕС створено 30-кілометрову зону відчуження, знищені і поховані (закопані важкою технікою) сотні дрібних населених пунктів.

Перед аварією в реакторі четвертого блоку знаходилося 180-190 тонн ядерного палива (діоксиду урану). За оцінками, які в наш час вважаються найбільш достовірними, в навколишнє середовище було викинуто від 5 до 30% від цієї кількості. Деякі дослідники ставлять під сумнів ці дані, посиляючись на наявні фотографії і спостереження очевидців, які показують, що реактор практично порожній. Слід, проте, враховувати, що об'єм 180 тонн діоксиду урану становить лише незначну частину від об'єму реактора. Реактор в основному був заповнений графітом; вважається, що він згорів в перші дні після аварії. Крім того, частина вмісту реактора розплавилася і перемістилася через розломи внизу корпусу реактора за його межі.

Окрім палива, в активній зоні у момент аварії містилися продукти ділення і трансуранові елементи – різні радіоактивні ізотопи, що накопичилися під час роботи реактора. Саме вони становлять найбільшу радіаційну небезпеку. Велика їх частина залишилася усередині реактора, але найбільш леткі речовини були викинуті назовні, у тому числі: всі інертні гази, що містилися в реакторі; приблизно 55 % йоду у вигляді суміші пари і твердих часток.

Забрудненню піддалося понад 200 000 км², приблизно 70 % — на території Білорусі, Росії і України. Радіоактивні речовини поширювалися у вигляді аерозолів, які поступово осідали на поверхню землі.

Інертні гази розсіялися в атмосфері і не вносили вкладу до забруднення прилеглих до станції регіонів. Забруднення було дуже нерівномірним, воно залежало від напрямку вітру в перші дні після аварії. Найсильніше постраждали області, в яких в цей час пройшов дощ. Велика частина стронцію і плутонію випала в межах 100 кілометрів від станції, оскільки вони містилися в основному в більших частках. Йод і цезій поширилися на ширшу територію.

точки зору дії на населення в перші тижні після аварії найбільшу небезпеку становив радіоактивний йод, що має порівняно малий період напіврозпаду (вісім днів) і телур. В наш час і в найближчі десятиліття найбільшу небезпеку становлять ізотопи стронцію і цезію з періодом напіврозпаду близько 30 років. Найбільші концентрації цезію-137 виявлені в поверхневому шарі ґрунту, звідки він потрапляє в рослини і гриби. Зараженню також піддаються комахи і тварини, які ними харчуються. Радіоактивні ізотопи плутонію і америцію зберігаються в ґрунті протягом сотень, а можливо і тисяч років, проте їх кількість не становить загрози. У містах основна частина небезпечних речовин накопичувалася на рівних ділянках поверхні: на лугах, дорогах, дахах. Під впливом вітру і дощів, а також в результаті діяльності людей, ступінь забруднення сильно знизився і зараз рівні радіації в більшості місць повернулися до фонових значень. У сільськогосподарських районах в перші місяці радіоактивні речовини осідали на листі рослин і на траві, тому зараженню піддавалися травоядні тварини. Потім радіонукліди разом з дощем або опалим листям потрапили в ґрунт, а рослини, в основному, через коріння.

Сьогодні рівень забруднення в сільськогосподарських районах значно знизився, проте в деяких регіонах кількість цезію в молоці ще може перевищувати допустимі значення. Це стосується, наприклад, Гомельської і Могильовської областей в Білорусі, Брянської області в Росії, Житомирської і Рівненської областей в Україні. Значному забрудненню піддалися ліси. Через те, що в лісовій екосистемі цезій постійно циркулює, а не виводиться з неї, рівні забруднення лісових продуктів, таких як гриби, ягоди і дичина, залишаються небезпечними. Рівень забруднення річок і більшості озер в наш час низький. Проте в деяких озерах, в яких немає стоку, концентрація цезію у воді і риби ще протягом десятиліть може становити небезпеку.

Забруднення не обмежалося 30-кілометровою зоною. Було відмічено підвищений вміст цезію-137 в лишайнику і м'ясі оленів в арктичних областях Росії, Норвегії, Фінляндії і Швеції.

У 1988 році на території, що піддалася забрудненню, створено радіаційно-екологічний заповідник. Спостереження показали, що кількість мутацій в рослин і тварин хоча і зросла, але не набагато, і природа успішно справляється з їх наслідками. Вона почала відновлюватися швидкими темпами, зросли популяції тварин, збільшилося різноманіття видів рослинності. Водночас деякі науковці фіксують випадки генетичної деформації природи Чорнобиля.

Таким чином, Чорнобильська катастрофа завдала великої шкоди природі, що негативно відобразилося на стані здоров'я людини не лише в Чорнобильській зоні, але і за її межами, а також на економічних показниках України та інших держав, які постраждали від її впливу.

Людство повинно зробити все, щоб уникнути подібних катастроф у світі.

1. <https://znaj.ua/popcorn/chornobylska-avariya-zhahlyvi-fakty-pro-yaki-vy-ne-znaly>.
2. <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/m/tm.pl?Month=04&Day=26>.
3. Михайлюк О.Л. Енергетична безпека України в Чорноморському регіоні: аналіт. доп. / О.Л. Михайлюк, О.Є. Калашнікова; за ред. О.О. Воловича; Нац. ін-т стратег. дослідж., Регіон. філ. у м. Одесі. О.: Фенікс, 2011. 72 с.
4. Мхитарян Н.М. Энергетика и комфорт: монография / Н.М. Мхитарян; Нац. акад. наук Украины, Ин-т возобновляемой энергетики. Киев: Наукова думка, 2011. 438 с.

Малихіна В.В.
аспірант ДДУВС

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ

Незавершеність адміністративної реформи в Україні спричинила розрив теоретико-методологічних взаємозв'язків між нормами адміністративного права, що регулюють сферу державного управління, державної служби, здійснення органами виконавчої влади владно-розпорядчих функцій, та адміністративним судочинством, його предметом і завданнями. Це зумовило розбудову адміністративної юстиції в Україні за тими організаційно-правовими та процесуальними напрямками, що були визначені Конституцією України, Законом України «Про судоустрій України», Кодексом адміністративного судочинства України, Концепцією вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів тощо.

Практичний досвід функціонування адміністративних судів в Україні виявив цілу низку проблем, пов'язаних з ефективністю забезпечення цими органами судової влади законності в сфері виконавчої влади, які передбачають удосконалення як адміністративно-процесуального права, так і цілого ряду факторів, що впливають на діяльність адміністративних судів. Мається на увазі їх матеріально-фінансове й кадрове забезпечення. Адже, як цілком справедливо вказує Н. Плахотнюк, функціонування системи адміністративних судів потребує значних ресурсів [5, с. 13]. Також слід згадати проблему усунення механізмів не правового впливу на дії та рішення адміністративних судів. З огляду на це слід вказати, що останнім часом факти тиску на суддів і втручання в діяльність судів набули системного та відвертого характеру, зокрема, при розгляді судами справ, формуванні суддівського корпусу, призначенні суддів на адміністративні посади, вирішенні питань про відповідальність суддів. Грубо порушується визначений законом порядок притягнення суддів до відповідальності в частині встановлення її підстав, строків притягнення до неї, забезпечення суддям, стосовно яких вирішується питання про відповідальність, можливості вжити передбачених законом заходів щодо сво-